

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput V. De accentu seu tono syllabarum

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

sūs, Sappho, Sapphūs, Amathūs, Opūs, Panibūs : & à τῶς composita. ut, *Tripūs, Melampūs.* 5.

Sed tamen *Oedipūs, Polypūs* etiam corripuntur. 6.

YS.

*YS per y, breve est. ut, *Chelys, Capys, Libys.*

† Exceptio

I. Contracta in YS, producentur. ut, *Erinnyēs, pro Erinnyes vel Erinnyas.* Item in YS & YN desinentia. ut, *Phorcys, alias Phorcyn.*

II. *Tethys, pro uxore Oceani, anceps est.* 1.

CAPUT V.

DE ACCENTU SEU Tono Syllabarum.

* Quid est Tonus seu Accentus ?

Tonus seu Accentus ¹ est pronunciandi ratio, qua syllaba alia efferendo attollitur, alia deprimitur. 1.

* Quid sunt Toni ?

Tres : Acutus, Gravis, & Circumflexus.

* Quid est Acutus ?

Acutus est Tonus, quo syllaba pronunciando nonnihil attollitur. ut, *Dominus, optimus, Legere.*

Ec 5

Nota

Nota eius apud Græcos ¹ est.

* *Quid est Gravis?*

Gravis est Tonus, quo syllaba æquabiliter absque aliqua vocis elevatione profertur. *ut: ultime in Dominus, Legere.*

Nota eius apud Græcos ¹ est.

* *Quid est Circumflexus?*

2. Circumflexus est Tonus, quo syllaba cum mora paulò maiore ² effertur. *ut amare, amarim, amasse.*

Nota eius apud Græcos ² vel ¹ est: quarum posterior etiam Latinis aliquando in usu est.

* *Quot Accentus capit quælibet dictio?*

3. Præter Gravem, quælibet dictio unicum accentum per se ³ habet, vel Acutum vel Circumflexum.

* *Quot sunt sedes Accentuum horum?*

Tres: Ultima, Penultima, & Antepenultima syllaba.

† **NOTA.** Monosyllabæ dictiones, etiam hic æstimantur pro ultimis syllabis.

* *Quæ sunt sedes Acuti?*

Quævis harum trium, h. e. vel Ultima, vel Penultima, vel Antepenultima syllaba. *ut: Per, Semper, Desuper.*

* *Quæ sunt sedes Circumflexi?*

Dux; vel Ultima vel Penultima. *ut: Mos, Munus.*

* *Quæ sunt sedes Gravis?*

4. Gravis concipitur in omnibus ⁴ syllabis, quæ nec acuntur, nec circumfleantur. *ut: in di-*

inditione Miseri-

Græcorum, præter-

† Die Reg-

I. Dicitio M-

bet vel Circum-

II. Dicitio D-

ferum habet

III. Dicitio

accentum habet

IV. Dicitio

vi accentum

□ **NOTA.**

ma: rita apud Lat-

ratio in Polysylla-

II. Ad breve

quodam cum Mu-

ra, ginebra.

III. Vulgar-

Regulis discrepa-

Calliciacis, Ligip-

Vulgari in m-

Ligip-¹acu: licet

go acuntur, Cal-

in III, ut Virg-

sive Syncope, a-

gion. Graec. Ma-

Δ **Die Reg-**

I. Omnis m-

ga, sive cum-

sti debet. *ut:*

Lux.

II. Omnis m-

sive positione

Per, Ad, In, Et,

9

in dictione Misericordia, omnes syllaba habent Gravem, præter Cor, quæ acuitur.

† Dic Regulas generales de Accentibus.

I. Dictione Monosyllaba, vel Acutum habet vel Circumflexum.

II. Dictione Disyllaba, Acutum vel Circumflexum habet in penultima. 5

III. Dictione Polyssyllaba penultima longa, accentum habet in eadem.

IV. Dictione Polyssyllaba penultima brevis, accentum habet in antepenultima.

□ N O T A. I. Ut apud Græcos ex quantitate ultimæ: ita apud Latinos ex quantitate penultimæ, Toni ratio in Polyssyllabis dependet.

II. Ad breves etiam hic pertinent, quæ propter Liquidam cum Muta Ancipites sunt, ut *arbitror, Phæretora, tenebra.*

III. Vulgaris usus extra Versum, interdum ab his Regulis discrepat. Ita Grammaticè quidem protuleris, *Calesfacis, Liqvesfacis*, cum Acuto in antepenultima: Sed Vulgari usu multi extra Versum penacuunt, *Calesfacis, Liqvesfacis*: sicut & Composita à *Fis, Fit*, ultimam vulgo acuunt, *Calesis, Calesit*: Et Vocativi 6 Propriorum in IUS, ut *Virgili, Mercuri*, pro *Virgili, Mercuri*: Sic alia sive Syncopenta, sive Apocopenta. ut: *Tuguri, pro Tugurii*. Præter *Mancipi, pro Mancipii*.

△ Dic Regulas Speciales de Accentibus?

I. Omnis monosyllaba dictione natura longa, sive cum, sive sine positione, circumflexi debet. ut: *Æs, Fraus, Mos, Ros, Sol, Nil, Lux.*

II. Omnis monosyllaba dictione, sive brevis, sive positione tantum longa, acui debet. ut: *Per, Ad, In, Fit, Pons, Mons, Est, Sunt.*

III. Omnis

III. Omnis disyllaba dictio, quæ priorem natura longam habet, sive cum, sive sine positione, sequente brevi; in priore circumflexi debet. ut: *æquus, cæna, huius, Troia, Maia, Miles, Nomen, Numen, æstrus, mæstus.*

IV. Omnis disyllaba dictio, quæ priorem natura brevem habet, in priore acui debet. ut: *bonus, parens, salus.*

V. Omnis disyllaba dictio, quæ priorem, tantum positione consonantium longam habet, in priore acui debet. ut: *Ferrum, Insons, Lucrum, Servo, Serpo, Perdo, Compos.*

VI. Omnis disyllaba dictio, quæ posteriorem vel natura vel positione longam habet, in priore acui debet. ut, *custos, anas, prudens, parens.*

7. VII. Omnis Polysyllaba dictio, quæ penultimam brevem⁷ habet, acuit antepenultimam. ut, *Dominus, Similis, Optimus, Pessimus.*

VIII. Omnis Polysyllaba dictio, quæ penultimam natura longam habet, sequente brevi, penultimam circumflexi postulat. ut: *amarus, Serenus, Homerus, Citharædus, æquævus.*

8. IX. Omnis Polysyllaba dictio, quæ penultimam positione tantum⁸ longam habet, aut naturam longam, sed longam ultimam sequente; penultimam acuit. ut: *externus, Sacerdos, Mæcenæ, Imprudens.*

9. X. Encliticæ⁹ dictiones, tonum suum in præce-

S
precedentis di
labam ultim
Fuit ergo ton
onis, alter
tergum en
ringo: D
fr. Dicitur

△
Tantum ha
pulative; Sec
junctiva.

*Scribitur

Rarò solent
moditatis gra

□ ACUTU

ne? illene? Ho

II. Differ
tur esse Comp
tur Præterit
riam Verbi P

Itaque, A dicitur
junctiva, præterit

□ GRAVI

dictionum In
nabilibus Scri

causa. ut:

Nom. A
Verus Ver
Tantum T

Dicitur Vocat.
Quod, Pronome
Quam, Pronome

præcedentis dictionis cui annectuntur, syllabam ultimam rejiciunt.

Fiunt ergò tunc duo Accentus, alter proprius dictionis, alter Enclitico ratione additus, & velut in tergum encliticæ reiectus, ut: *Vocémqve, Colóremqve Dóminúsqve. itáne? illéne? Hominémve. Déúmve.*

△ *Quæ dictiones sunt Encliticæ?*

Tantum hæ tres, ¹⁰ *Que, Ne, Ve*: prima Copulativa; Secunda Interrogativa, tertia Disjunctiva.

10.

† *Scribuntúrne Accentus Latinorum?*

Rarò solent scribi. Scribuntur tamen commoditatis gratia interdum.

□ ACUTUS. I. ante Encliticas. ¹¹ *ut: itáne? illéne? Hominémve, Déúmve, Dóminúsqve.*

11.

II. Differentiæ causa. *ut: ócido, ut notetur esse Compositum ex Cado. Cécidi, ut notetur Præteritum à Cado. Parere, ad differentiam Verbi Parère. itaqve Conjunctio, propter Itaqve, Adverbium Compositum. utiqve, Conjunctio, propter utiqve Verbum Compositum.*

□ GRAVIS. I. In ultimis Syllabis earum dictionum Indeclinabilium, quæ cum Declinabilibus Scriptura conveniunt, differentiæ causa. *ut:*

Nom.	Adverb.	Nom.	Adv.
Verius	Verius	Solum	Solum.
Tantum	Tantum	Male Vocat.	Malé
Docte Vocat.	Docté	Raro, Dat. vel Abl.	Rarò.
Quod, Pronomen			Quòd Conjunctio.
Quam, Pronomen,			Quàm, Adverb.

Sic

Sic, eò, adeò, ferè, unà, palàm, agè, ponè, licèt, & si
quæ sunt similia.

II. In *a* & *e*, & ultimis Præpositionum,
si sine casu ponuntur. ut: *a Deo. è lue.*

Longo post tempore. Iuxta æstimo.

Quæ supra sunt. Antè quàm venias.

III. In *Cùm* & *Tùm*: *Tàm* & *Quàm*: Post-
eà, Ideò, Idcirco.

12.

□ CIRCUMFLEXUS. I. Super syllabis
contractis, & in longum tempus coalitis, si ve
fiant ultimæ, si ve penultimæ, si ve sequatur¹²
ultima longa, si ve brevis. ut, *Deùm, Divùm,*
pro Deorum, Divorum: amàrim, amàssem, a-
màsset, amàsset.

II. Interdum differentiæ causa super Ab-
lativis in *A*. ut: *Syllaba natura longa.*

III. Rursus differentiæ causa super pe-
nultimis longis dictionum, quibus similes
dantur, sed penultima brevi. ut: *occido, ad dif-*
ferentiam verbi occido: Cecidi, ad differentiam
vs Cecidi: Parère, à Parco, ad differentiam vs
Parère, à Pario.

13.

IV. In quibusdam monosyllabis, etiam
ad differentiam. ut: *Hic, Qui, Quis, pro Qui-*
bus: ad differentiam Pronominum, Hic, Qui, &
Quis. Item in o particula Vocandi vel Excla-
mandi; & Ergò pro causa. Item, Illic, Isthuc, Illuc,
& similibus. quæ tamen Quintilianus¹³ non
omnia probat.

□ NOTA.

I. In universum illud notandum est, haudqua-
quam

SE
quidem esse Ac
nam syllabam
ferat. ut: ut
sed ex Regula sept
polyyllaba existitII. Hac, quæ
quam utrum hoc
hodie, quando a
ratio non exiguat
vix inter AcuturSacris & Hom
quorum tamen
ex Regula 9. Ac
dictiones in cot
tur hodie, si ve eaquidem lege aut
na. Sic Disyllab
cimine elevatã,
si ve brevis aut lon3. Circumflexum
debet. Ubi firm
Anquetta in his
que pædelli, sed in
nuncandi amil
debet. Sed po
nem cuiusque
introducitur ratio
se recte habeantC
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.C
DE
Pis est
syllabam c
finita.

quam idem esse Accentum & Quantitatem: neque statim eam syllabam longam esse quæ accentu acuto proferitur. ut: ut *Dominus* acuitur, non quia longa est, sed ex Regula septima Tonorum, quoniam dictio ipsa, polysyllaba existens, penultimam brevem habet.

II. Hæc, quæ hactenus dicta sunt, magis Ideam, quam usum hodiè Tonorum continere. Nam ut hodiè, quando antiqva pronunciandi & enunciandi ratio non exiguam partem amissa est, pronunciamus, vix inter Acutum & Circumflexum discernas. Nam *Sacerdos* & *Homerus*, eodem Tono vulgò efferri solent, quorum tamen hoc ex Reg. 8. Circumflexum: illud ex Regula 9 Acutum habere debet. Sic Monosyllabæ dictiones in contextu, Gravi tono plerumque efferuntur hodiè, sive eadem syllaba sit longa, sive brevis; non quidem lege aut ratione, sed introducta consuetudine. Sic Disyllabæ dictiones, priore syllaba sine discrimine elevata, vulgò proferuntur, sive ea longa sit, sive brevis, ut *Bonum*, *Donum*: quorū tamen hoc ex Reg. 3. Circumflexum; illud ex Reg. 4. Acutum habere debet. Ubi similiter Consuetudo Rationi prævalet. Atque ita in his *æxipetu* quidem cognosci, *æx* & *æ* *æxipetu* potest: sed in praxi hodiè exprimi, sinceritate pronunciandi amissa, nō per omnia potest; neq; necessariò debet. Sed possumus communi illa, per consuetudinem cuiusque seculi, Doctorum comprobatione introducta ratione, hac in re contenti esse, modò cætera se rectè habeant.

CAPUT VI.

DE PEDIBUS.

† *Quid est Pes?*

Pes est 2ª dimensio dictionum, certis syllabarum contiguarum temporibus definita.

Inter-

1.

2.

NOTA.

Ud notandum est